

Abstrakt

Hlavním cílem této práce je analýza právního režimu Arktidy, respektive Severního ledového oceánu, a Antarktidy a jejich následná komparace. Výzkumnou otázkou je, zda a v čem konkrétně se liší právní režimy těchto polárních oblastí.

V práci je využito převážně metody deskriptivní, s jejíž pomocí jsou popsány základní východiska a platná právní úprava, a následně při porovnání obou režimů pak metoda komparativní. Kromě úvodu a závěru je práce rozdělena do celkem sedmi kapitol, které jsou dále členěny.

Práce tak nejprve definuje Arktidu a Antarktidu, představí jejich historii a nastíní geopolitický význam. Hlavní části práce jsou věnovány právnímu režimu. V případě Arktidy, která je převážně zamrzlým mořem kolem severního pólu, je pojednáno především o mořském právu, které je pro toto území relevantní. Pozornost je věnována Úmluvě OSN o mořském právu z roku 1982 a její aplikaci na Severní ledový oceán. V práci jsou dále popsány i dosud nevyřešené spory v této oblasti a výzvy, které s sebou tento právní režim nejen pro arktické státy přináší. V případě Antarktidy, která je kontinentem, je rozebrán komplexní smluvní režim, který byl smluvně zakotven roku 1954. Pozornost je věnována i zájmu Evropské unie v těchto oblastech a rovněž tomu, jaký k nim má vztah Česká republika.

Výsledkem práce je komparace právních režimů Arktidy a Antarktidy. Ačkoli se na první pohled Arktida a Antarktida mohou zdát podobné, ze srovnání jejich právní úpravy plyne, že se v tomto ohledu jedná o zcela odlišné regiony, a to jak z pohledu využívání těchto oblastí, nebo nárokování jejich částí.

V oblasti nároků jednotlivých států zásadní rozdíl plyne z ustanovení Smlouvy o Antarktidě, která zakotvuje, že po dobu její platnosti žádné státy nesmí vznášet nároky na území Antarktidy a ty, které byly v minulosti již vznesené, jsou po dobu její platnosti zmrazeny. V oblasti Arktidy se v současné době projevují zájmy Spojených států amerických, Kanady, Ruska, Švédska, Dánska, Norska, Velké Británie, Kanady a Finska a probíhají zde aktivní spory o to, jak bude vymezen kontinentální šelf, námořní hranice a pravidla pro plavbu v Arktidě.